

Жизела

Адолф Агам

Андреј Колчериу (Алберт), Ана Ђурић (Жизела)
и део ансамбла Балета

Жизела

Адолф Адам (Adolphe-Charles Adam: *Giselle ou Les Wilis*)

Балет у два чина

Либрето: **Теофил Готје, Верноа Сен Жорж, Жан Корали**

Кореографска редакција: **Леонид Лавровски по Жилу Пероу**

Према кореографији и режији **Милице Јовановић**

Диригент: **Микица Јевтић**

Према сценографији **Милете Лесковца** адаптирао: **Саша Сенковић**

Костимограф: **Мирјана Стојановић Маурич**

Балет обновили репетитори: **Оксана Сторожук, Маја Грња, Андреја Кулешевић,
Милан Лазић, Бранка Глигорић, Борис Ладичорбић**

Улоге:

Жизела, сеоска девојка **Ана Ђурић**
Гроф Алберт **Андреј Колчериу / Ливиу Хар / Самјуел Бишоп**
Жизелина мајка **Бранка Глигорић / Татјана Ненадовић**
Хиларион, шумар **Самјуел Бишоп / Давид Груосо**
Војвода од Курландије **Иван Ђерковић / Бојан Раднов**
Бајилда, Албертова вереница **Јелена Вукадиновић /
Верица Козарев Клариф / Надежда Салак**
Вилфрид, Албертов дворјанин **Ђулио Милите / Иван Ђерковић**
Pas de deux **Јука Мацујама / Лана Стојановић / Дуња Лепуша / Катарина Кљајић
Игор Таубер / Милан Иван / Давид Груосо**
Мирта, краљица вила **Соња Батић / Катарина Кљајић / Олга Аврамовић**
Виле пращиље **Дуња Лепуша, Катарина Кљајић / Милена Кротић
Сања Павић, Олга Аврамовић, Лана Стојановић**

Жизелине другарице: Маријана Ђурчија, Дуња Лепуша, Олга Аврамовић, Јелена Марковић,
Сања Павић, Милена Кротић / Катарина Кљајић, Соња Батић, Верица Козарев Клариф,
Лана Стојановић, Соња Гаврилов, Весна Илић Бишоп, Јована Пауновић

Валцер: Марија Вученовић, Соња Гаврилов, Јелена Дангузов, Настасја Иветић, Весна Илић Бишоп, Милица Јелић, Верица Козарев Кларич, Милена Кркотић, Маја Кувелић, Бојана Матић, Јука Мацујама, Јелена Николић, Весна Огњанов, Сања Павић, Јована Пауновић, Теона Радановић, Мина Радовић, Бобана Роквић, Ајака Саито, Надежда Салак, Милана Самарџић, Дејана Симатовић, Дејана Бајић*

Селјачка иџра: Марија Вученовић, Соња Гаврилов, Јелена Дангузов, Зорана Димитријевић, Настасја Иветић, Милица Јелић, Љиљана Јокановић, Ирена Месарош, Ивана Нанић Сувачаревић, Јелена Николић, Весна Огњанов, Јована Пауновић, Ивана Прибић, Теона Радановић, Мина Радовић, Бобана Роквић, Ајака Саито, Милана Самарџић, Љубица Селаковић Бандић, Дејана Симатовић, Наојуки Ацуми, Александар Бечварди, Давид Груосо, Панајотис Дионисакопулос, Марко Дубовац, Иван Ђерковић, Милан Иван, Ранко Лазић, Ђулио Милите, Бојан Раднов, Никола Стаменовић, Игор Таубер, Зоран Трифунковић

Виле (II чин): Олга Аврамовић, Соња Батић, Марија Вученовић, Соња Гаврилов, Јелена Дангузов, Настасја Иветић, Весна Илић Бишоп, Милица Јелић, Катарина Кљајић, Верица Козарев Кларич, Милена Кркотић, Маја Кувелић, Дуња Лепуша, Јелена Марковић, Бојана Матић, Јука Мацујама, Јелена Николић, Весна Огњанов, Сања Павић, Теона Радановић, Мина Радовић, Бобана Роквић, Ајака Саито, Надежда Салак, Милана Самарџић, Дејана Симатовић, Лана Стојановић, Дејана Бајић*

Праиња војводе, соколари, коиљари: Биљана Бабијановић, Ивана Нанић Сувачаревић, Татјана Ненадовић, Ранко Лазић, Александар Ђурђевић*, Алекса Жикић*, Нестор Михајловић*, Мирослав Сузић*, Ненад Вуковић**, Стефан Микан**, Мирослав Стојиљковић**, Владислав Шегуљев**

*ученици Балетске школе из Новог Сада, **статисти

Музику изводи: Оркестар Српског народног позоришта
Концертмајстори: Владимир Ђуковић, Сергеј Шаповалов
Корепетитори: Золтан Гајдош, Дејан Бркић; тонски сарадник: Предраг Петрушевски
Инспцијенти: Тања Цвијић, Иван Свирчевић; дизајнер светла: Марко Радановић

Обнова као премијера: 26. октобра 1996; обнова: 17. децембра 2009, СНП

Премијерна обнова: 23. септембра 2017, СНП, сцена „Јован Ђорђевић“, 19.00

Представа траје око 2 сата и има једну паузу.

Декор, костими и остала сценска опрема израђени су у радионицама Српског народног позоришта.

фото: Музеј Буркардо, Рим

Адолф-Шарл Адам, француски композитор (*Adolphe-Charles Adam*, Париз, 24. VII 1803–Париз, 3. V 1856)

Рођен је у Паризу 1803, где је студирао на Конзерваторијуму. Убрзо је постао познат по својим сценским делима која компонује за париска позоришта, а од 1832. и за Лондон. У Паризу је основао 1847. сопствено позориште (Théâtre national), које пропада већ следеће године за време револуционарних борби. Изгубивши

у том подухвату цео свој иметак, наредне године је примио место наставника клавира на Конзерваторијуму. Написао је 53 оперска и балетска дела и спада у ону категорију оперских стваралаца који су у своје време представљали значајне и угледне личности у свету музичког театра. Нарочито су му били значајни балети зато што заправо инаугуришу развој француског романтичног балета, који ће Л. Делиб касније усавршити и довести до врхунца. И поред очигледне стваралачке плодности и дела од којих су нека уживала знатну популарност, као што је то случај са операма *Поштар из Лонжимоа* (*Le Postillon de Lonjumeau*, 1863) и *Како бих био краљ* (*Si j'étais roi*, 1852), у ризници трајних вредности остао је једино балет *Жизела* (*Giselle ou Les Willis*, 1841), захваљујући којем композиторово име и данас живи на позорницама широм света. Мелодика му је допадљива и лака, тематика занимљива, карактеризација ликова пластична, а инструментација звучна и ненаметљива. Цењен не само као композитор и пијанист него и као критичар, Адам се убраја у истакнуте представнике француске романтичне комичне опере и балета.

„Ја немам никакву другу амбицију у музици за позориште него да је учиним јасном, лако схватљивом а занимљивом за публику.“ Адолф-Шарл Адам

Милица Јовановић

балерина, педагог, кореограф и балетски критичар и историчар
(Београд, 1932 – Београд, 2007)

Рођена је у Београду 1932, где је упоредо са гимназијом похађала балетску школу. Усавршавала се код О. Преображенске у Паризу и код Х. Плущиса у Лондону. Методику балета студирала је и дипломирала 1971. на Државном институту позоришне уметности у Москви, а ту је наставила и постдипломске студије и одбранила дисертацију. Као чланица Народног позоришта у Београду тумачила је улоге у многим представама, а од 1961. радила је као педагог репетитор и одржавала комплетан репертоар Балета НП Београд. Средином исте деценије почела је да се бави и балетском критиком, објављујући критичке приказе у многим домаћим листовима („Политика“, „Политика експрес“, „Борба“), часописима („Pro musica“, „Театрон“, „Позориште“, „Orchestra“), као и руском стручном часопису („Балет“). Била је и један од оснивача и председница Удружења балетских уметника Србије, чланица жирија многих домаћих и светских балетских конкурса (Нови Сад, Београд, Варна, Москва), сарадник руске енциклопедије *Балет*, а аутор је и неколико значајних балетских публикација (*Ошкривамо тајне балета, Балет: од ипре до сценске уметности, Кореограф Димитрије Парлић, Балет Народног позоришта у Београду, Пиа и Пино Млакар...*). Добитница је УБУС-ове Награде за животно дело. У СНП-у је радила режију и кореографију балета *Жизела* (прем. 23. III 1982), који се и данас изводи (обнове: 26. X 1996, 17. XII 2009. и 23. IX 2017).

Ана Ђурић (Жизела)

Андреј Колчериу (Алберт)

Микица Јевтић, диригент

Рођен 1977. у Хорбу (Немачка). Студије дириговања завршио је 2003. на Националној музичкој академији Украјине у Кијеву (класа проф. Алина Власенка), где је дипломирао и на одсеку за хармонику код професора Павела Фењука. Од 2001. до 2003. био је диригент Симфонијског оркестра и Оркестра Оперског театра града Дњепропетровска (Украјина). С Гудачким оркестром Кијевске музичке школе наступао је у Шпанији, Пољској, Немачкој, Португалији, а имао је и бројне концерте с Националним симфонијским оркестром Украјине. Од 2005. је радио као диригент оркестра Музичке школе у Шапцу, а 2011. постао је стални диригент Оркестра Српског народног позоришта у Новом Саду. Сарађује са Заводом за културу Војводине, Војвођанским симфонијским оркестром, Зрењанинским камерним оркестром и ансамблом за савремену музику „2К+“, афирмишући дела домаћих композитора.

Оперски репертоар: Чајковски (*Евѐније Оњѐѝн*), Верди (*Набуко*, *Риолејѝо*, *Травијата*), В. А. Моцарт (*Фидарова женидба*, *Чаробна фрула*), Римски-Корсаков (*Царска невесѝа*), Пучини (*Мадам Батерфлај*), Доницети (*Лучија од Ламермура*, *Љубавни наѝѝѝак*), К. Орф (сценска кантата *Кармина бурана*), И. Калман (*Кнеѝѝња чардаша*), С. Дивјаковић (*Владимир и Косара*, концертно извођење).

Балетски репертоар: Чајковски (*Крѝко Орашчић*, *Лабудово језеро*, *Усѝавана леѝѝѝѝца*), Л. Минкус (*Дон Кихѝѝ*), М. Теодоракис (*Грк Зорба*), А. Адам (*Жизела*), Прокофјев (*Ромео и Јулија*).

Из Јевтићевог концертног репертоара издвајају се: *Гала концерѝ Оѝере* (13. јануара 2012), *Каг је оѝера срела филм* (Новогодишњи гала концерт солиста, Хора и Оркестра Опере СНП, 13. јануара 2016), *Звиждук у осам* (Концерт Опере СНП-а, 8. марта 2017).

Добитник је прве награде на 1. Међународном такмичењу диригената „Стефан Турчак“ у Кијеву 2006.

Балетски драѝѝѝ

Музика Адолфа Адама за балет *Жизела* је префињена и деликатна попут француских парфема. Тешко је поверовати да је композитор комплетну партитуру написао за мање од три недеље. Иако је написан 1841, балет је нестао са репертоара матичне париске Оперe, да би се 1910. са великим успехом вратио за време Руских сезона под вођством Серегеја Дјагиљева. Морамо реѝи да су мали део балета компоновали Лудвиг Минкус и Чезаре Пуѝи. Ово је једна свевременска прича о изгубљеној љубави која је јача од смрти. Балет Српског народног позоришта се поново враћа овом балетском „драгуљу“, на радост свих нас и наше верне публике.

Микица Јевтић, диригент

Ана Ђурић (Жизела), Андреј Колчериу (Алберт)
и део ансамбла

Ливиу Хар (Алберт)

Садржај

Чин: Радња се збива у средњем веку, на падинама уз Рајну. Безазлена сељанчица Жизела заљубљује се у грофа Алберта, који, прерушен у сељака, лови дивљач заједно са својом свитом у шуми недалеко од села. Зауостављају се пред Жизелином кућом да би се окрепили. Њихову игру прекида шумар Хиларион који воли Жизелу, а презире свог супарника Лојса, још не знајући да је он гроф Алберт, који се представља другим именом како би лакше завео Жизелу. Заљубљени се састају, она кида латице цвета, питајући да ли је он воли. Алберт је, разуме се, спреман да јој се на то закуне; Жизела, преплашена, забрани му да то чини. Појављује се поново Хиларион, она га одбија, а он се заклинје да ће јој се осветити. Виноградари, младићи и девојке, прослављајући бербу, наилазе и Жизела се хвата с њима у низ веома живахних игара, мада је мајка преклиње да се чува: у претераној љубави за игру, могла би да умре и постане Вила. У том се војвода од Курландије и његова кћерка Батилда враћају из лова. Батилда је очарана Жизелом и поклања јој своју огрлицу. Долази Хиларион, показујући мач младог Алберта и открива превару. Жизела, сазнавши да је Алберт вереник лепе војвоткиње, погођена до дна душе, баца огрлицу и зграби мач да себи прекрати живот. Бунца, губи разум и пада мртва, а Алберт се, од бола, сруши преко ње.

II чин: Гробље на месечини. Жизелин гроб.
Откуцава поноћ, појављује се Мирта, краљица вила, обавијена белим веловима; у руци држи гранчицу мирте, симбол своје моћи. Придружују јој се друге виле, затим се отвара гроб и из њега излази Жизела. Поклонивши се пред Миртом, заигра, али неко се приближава. То је гроф Алберт, који се са букетом љиљана у наручју, сруши на гроб своје љубљене, измучен закаснелим сазнањем да је волео Жизелу. Њен дух га облеће и нестаје па гроф мисли да му се све привиђа. Шумар Хиларион пролази између гробова, мучен грижом савести и ишчезава. Виле се враћају, хватају издајника Хилариона и после махните игре бацају га у језеро. Али Мирта жели да казни грофа: играће и он, док га смрт не обори. Жизела преклиње Мирту, која је неумољива и удешава да гроф Алберт буде близу гроба, чији крст треба да га заштити. Узалуд. Мирта својим жезлом додирује Жизелу, која почиње безнадежно да игра с Албертом. Грофове снаге су исцрпене и треба да га стигне судбина као и шумара Хилариона. Чују се звона која најављују зору, чаролија нестаје, сени невеста се враћају у свој неземаљски свет. И несрећна Жизела се враћа у царство мртвих, пошто је Алберту пожелела да буде срећан са Батилдом. Жизелина љубав, чак и после смрти, спасава му живот.

Соња Батић (Мирта)

Жизела или рађање класичној балетџи

Када је 28. јуна 1841. у париској Опери изведен балет *Жизела*, и поред нечувеног успеха, мало ко је могао замислити све оно што ће из тог балета произаћи: основа и разлог свеколике уметности будућих времена. Додуше, ни *Жизела*, као ни било шта друго, одлучујуће, не само у свету уметности, није у том свом „новом“, била усамљена, имала је и она своје претходнице, или боље рећи подстреке, који су њом били у потпуности обједињени, организовани и пласирани, тако да је могла да се најави и обави она историјска мисија која ће у скоријој будућности да уследи. Међу тим забележеним претходницима највећи и најплодотворнији био је балет *Силфида* за који је либрето написао А. Нури, славни тенор, први тумач толиких улога, међу којима и Роберта у Мајерберовој опери *Роберт ђаво*, у чијем трећем чину, у неком готском манастиру, авети посрнутих монахиња изводе једну сатанску игру. Та игра, у кореографији Филипа Таљонија, са његовом кћерком Маријом у насловној улози, толико је импресионирала славног тенора, да је добио инспирацију да напише либрето за цео балет који ће непуна четири месеца касније (12. марта 1832) бити изведен у париској Опери, на музику Жана Шнајцкефера. [...] Тим либретом постављена је темељна шема романтичног балета, од *Жизеле до Лабудовој језера*. По тој шеми, први чин је претежно реалистичан и сеоски, док је други у ноћном штимунгу, потпуно натприродан, у шуми крај језера ... са бићима иреалним, оптерећеним двома неумитностима: љубављу и смрћу. [...]

Идеја о балету *Жизела* потекла је из љубави Теофила Готјеа (по једнима романтичне, а по другима не баш неутешне) према балерини Карлоти Гризи, која тек што је дошла у Париз са Жилом Пероом, славним балет-мајстором и кореографом, који је открио у њеној петнаестој години у Театру „Сан Карло“ у Напуљу, постајући њен учитељ и муж. [...] Готје је садржај нашао листајући Хајнеову прозу, *Слике с илуштовања* [1826], у којој је наишао на некакву легенду словенског порекла, у којој невесте, умрле пре венчања, као виле, сваке ноћи устају из својих гробова, да би играле, и тако задовољиле жељу коју им је живот на земљи ускратио ... и тешко оном ко их у томе прекине, поготову – младим. Тај би морао играти са њима све док од умора – не умре.

Управо та жеља за игром, доведена до симбола младости али и трагедије, учиниће Готјеову *Жизелу* балетским бићем „пар екселанс“ ком је игра што и смртна пресуда, али у исти мах и романтичарски идеал. Предајући у руке маркиза Сен Жоржа, вештог аутора већ бројних балета и опера-комик, своју идеју о младој сељанчици која највише на свету воли да игра, упрскос свом малецком, нејаком срцу, Готје је ваљда учинио најсрећнији потез, јер је Сен Жорж ту идеју, својим првим чином, учинио вероватном и драматуршки могућом. [...]

Самјуел Бишоп (*Хиларион*)

Жизела или Вилесе

Према старом словенском предању, које је забележио Хајнрих Хајне, вилесе су ванземаљска створења. То су невесте које су умрле на дан своје свадбе. У обличју лепих, ваздушних визија, силфида, оне заустављају младиће који пролазе њиховом шумом, приморавају их да играју са њима све док од исцрпљености не издахну. [...] Дубоко осећајна *Жизела* била је у првим деценијама нашег столећа Ана Павлова, која је, по сведочењу очевидаца, у првом чину „измамљивала сузе“, а исту улогу је уз префињену меланхолију играла и Олга Спесивцева (Александровна). Ненадмашни романтичар Вацлав Нижински био је незабораван интерпретатор главне мушке улоге, принца Алберта. Он је заједно са познатом руском балерином Тамаром Карсавином 1910. у *Жизели*, приликом гостовања чувене трупе *Руски балетџи*, освојио изборљиву париску публику. Галина Уланова, Наталија Макарова (Романова), Ивет Шовире, Маргот Фонтејн, Алисија Алонсо, Раиса Стручкова, Карла Фрачи, Наталија Бесмертнава биле су, свака на свој начин, изванредне интерпретаторке изражајно и технички веома сложене насловне улоге у *Жизели*. [...]

Основна идеја тог типично романтичног балета је љубав. Она пролази пут од безазлене игре, кроз обману и смрт, преко безнадежности до узвишеног самопрегора који има неодољиву снагу да победи и саму судбину. [...]

Милица Зајцев, *Откривамо Хајне балетџи*, Нови Сад, 1996.

„Месече мојих дана! Сунце мојих
ноћи! Ја те нећу никад више видети.“
Х. Хајне, *Слике с њушовања*

„Што је љиљан међу трњем
то је пријатељица моја
међу дјевојкама.“
Пјесма над њјесмама, 2, 2

Мирџа (чаробна трава), симбол радости,
спокојства, среће, постојаности, љубави
и бесмртности.

Љиљан (рајски цвет, крин), симбол
недужности, мира, чистоте, краљевског
достојанства, милосрђа и безусловне
љубави.

Ана Ђурић (Жизела), Ливни Хар (Алберт)
и део ансамбла

Јука Мацујама и Игор Таубер (*Pas de deux*)

Лана Стојановић и Милан Иван (*Pas de deux*)

ансамбл Балета

Олга Аврамовић, Сања Павић, Јелена Марковић, Милена Крковић,
Дуња Лепуша и Маријана Ђурчија (Жизелине друџарице)

Извођења балета „Жизела“

Праизведба: 28. VI 1841. у париској Опери (Académie Royale de Musique); Лондон, Петроград, Торино, Беч, Брисел (1842); у нашој земљи 24. VI 1926. у НП Београд.

У СНП-у балет *Жизела* је више пута премијерно извођен:

Прво извођење: **11. III 1962.** Режија и кореограф Г. Македонски. Изведено 33 пута, гледалаца 14.071.

Обновљено као премијера: **14. III 1967.** Режија и кореограф Г. Македонски (по Коралију и М. Петипа).

Изведено 6 пута, гледалаца 3525.

Премијера: **3. I 1971.** Режија и кореограф Б. Тонин (по Ж. Коралију). Изведено 17 пута, гледалаца 5153.

Премијера: **9. III 1973.** Режија и кореограф Г. Хаџи-Славковић (по Л. Лавровском). Изведено 9 пута, гледалаца 2736.

Обновљено као премијера: **10. V 1977.** Режија и кореограф Г. Хаџи-Славковић (по Л. Лавровском), обновио С. Ђурић. Изведено 7 пута, гледалаца 2562.

Премијера: **23. III 1982.** Режија и кореограф М. Јовановић (кореографска редакција Л. Лавровски по Пероу). Изведено 68 пута до сезоне 1994/1995, гледалаца 28.218.

Премијера: **26. X 1996.** Режија и кореограф М. Јовановић (кореографска редакција Л. Лавровски по Пероу). Изведено 20 пута до сезоне 2007/2008, 11.498 гледалаца.

Обновљено као премијера: **17. XII 2009.** Режија и кореограф М. Јовановић (кореографска редакција Л. Лавровски по Пероу). Од премијере, 26. X 1996, изведено укупно 34 пута до сезоне 2015/2016, 18.682 гледалаца.

ансамбл Балета

Дјевојке или Виле

Шта *Жизела* значи за публику? У првоме реду дјело највише балетне класичне вриједности. Какав је његов значај за једно позориште? Доказ његових могућности. А за поједине плесаче? Највишу пробу њихове умјетничке зрелости.

Бранка Ракић, *Југословенска балетна сцена, Сарајево, 1982.*

**Давид Груосо (*Хиларион*), Катарина Кљајић (*Мирша*),
Милена Крковић и Сања Павић (*Виле прашиље*) и ансамбл**

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ

УСТАНОВА КУЛТУРЕ ОД НАЦИОНАЛНОГ ЗНАЧАЈА, НОВИ САД

Позоришни трг 1, 21000 Нови Сад
Телефон: 021/ 6621 411 (централа)

За издавача / ЗОРАН ЋЕРИЋ, в. д. управника
В.д. директора Балета / ТОНИ РАНЂЕЛОВИЋ

Уредник / ИВАНА ИЛИЋ КИШ
Фотографије / СРЂАН ДОРОШКИ
Обликовање / РАДУЛЕ БОШКОВИЋ
Технички уредник / СОЊА ВИДАКОВИЋ САВИЋ
Компјутерски слог / ЉИЉАНА БИЛБИЈА

Штампарија ПЕРИНС ИНЖЕЊЕРИНГ, Нови Сад
Тираж 800

157. сезона 2017/2018.

www.snp.org.rs